

innhold

Jakter på scooterkriminelle

Onkel politi er på plass i fjellheimen i påsken. I år er dyrelivet ekstra sårbart på grunn av sein påske. Derfor skal scooterkjørerne tas.

side 4

Kronisk miljøkatastrofe i Irak

Krigen i Irak er allerede i ferd med å få store konsekvenser for miljøet i landet.

Side 5

Vil ødelegge vakker natur

I Leirpollen i Nordland planlegges turistanlegg i en naturperle. Utbyggingen kan komme til å skje uten konsekvensutredning.

side 7

– Miljøvern må være hovedmål i EU

WWF har startet en kampanje for å sikre at miljøvern får høy prioritet i EU etter utvidelsen.

Side 8

Statoil fornøyd med miljøregnskapet

Statoils miljøregnskap viser at de har redusert Co2-utslippet, men de har sølt oftere olje.

Side 9

Sol i sikte

Sein påske fører til at du må være ekstra påpasselig for huden din i år.

Side 12

Kan forgifte 24 millioner liter vann

(Foto: Henning Lillegård)

Den nye prevensjonsringen Nuvaring selges i tusenvis i Norge. Ifølge svenske myndigheter kan én enkelt ring som blir spylt ned i toalettet, forurense 24 millioner liter vann og forårsake kjønnsforstyrrelser hos fisk. Verken svenske eller norske myndigheter har noen mulighet til å stoppe det EU-godkjente legemiddelet.

Side 3

leder

Halvert gaupe?

De lærde strides - kanskje mest om hvordan man teller til 300. Men alle er enige om at det ikke blir flere gauper i norske skoger. Og de fleste kan strekke seg til å mene at gaupa har like stor rett til å ferdes i skogen som de mer tamme artene menneske, sau og kveg. Men der stanser også logikken. Og Norge fortsetter med å forvalte gaupe med rynket panne, termos og gevær.

Og i bakgrunnen - eller i forgrunnen - krangler fagmiljøer, forvaltere og naturvernere om hvem som har lovfestet eller naturlovfestet rett til å leve i villmarka. Og rovdirektør Viggo Ree strekker seg så langt som til å ønske seg inn i EU for å få orden på sakene. Han spør seg om det i det hele tatt finnes noe land som har en verre forvaltning av rovdyr enn den Norge har.

Dermed blir norsk rovdyrforvaltning nå heldigvis lagt merke til utenfor Norges grenser. Den blir lagt så godt merke til - og kommentert så krast - at representanter fra Norges Teknisk Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) og Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) nylig så seg nødt til å tilbakevise noe av den utenlandske kritikken mot forvaltningen. Gruppen fra NTNU og NINA kunne i en kronikk i Nationen forklare oss at de fleste av påstandene som blant andre BBC hadde formidlet, faktisk var uriktige; gaupebestanden i Norge er bare redusert med om lag 30 prosent de siste seks årene - fra 4-500 dyr i 1996 til 300-350 dyr før jakta i 2002.

Kjenner vi utenlandske nyhetsbyråer rett, lar de seg ikke forføre av slik tallmagi. Vi gjør det i hvert fall ikke.

—Ta vare på dammene

En stadig gjenfylling av dammer truer småsalamanderen i Nord-Trøndelag.

Småsalamanderen i Nord-Trøndelag hører til verdens nordligste populasjoner av denne arten. På den norske rødlista står den oppført som sårbar. Nå er det biologiske mangfoldet i over 80 små nordtrønderske vann-dammer registrert og samlet i en ny rapport fra NINA og NTNU, Vitenskapsmuseet.

For at småsalamanderen og andre sjeldne og sårbare arter skal overleve og utvikle seg, kre-

ves det bevisst skjøtsel av dammene i kulturlandskapet, skriver forskerne. De senere årene er det blitt stadig færre dammer i kulturlandskapet. De fylles igjen eller dreneres eller gror igjen naturlig. I mange tilfeller benyttes de også som deponi for landbruksavfall og gamle bildekk og liknende. Slik blir dammene forringet eller ødelagt.

I rapporten påpekes det hvor viktig det er å ta vare på dam-

mene, enten det dreier seg om kunstige vanningsdammer eller naturlige dammer tilknyttet for eksempel et elveleie. Dammer er nemlig de rene "biogenetiske reservater", hvor man finner et stort mangfold av arter - også arter som betegnes som truede eller sårbare, skriver forskerne som står bak undersøkelsen.

Glad for tarevern

Jærbønder vil ha vern av tareskogen. Da blir også jorda deres beskyttet.

— Vi grunneiere må rette oss etter reglene for landskapsvern langs Jærestrendene. Da blir det inkonsekvent å tillate taretråling i nye vernesoner i sjøen, sier Orre-bonden Kjell Horpestad til Stavanger Aftenblad.

Uansett hva tarenæringen hevder, griper trålingen sterkt forstyrrende inn i det rike økosystemet i tarebeltene, mener Horpestad, som også er hobbydykker.

Han hilser derfor forslaget om vern av til sammen 61 kvadratkilometer sjøbunn velkommen.

— Rotenon uten seinskader

Steinkjervassdraget skal ha overlevd rotenonbehandlingen høsten 2002 uten varige mén.

Norsk vann teknologisk senter (Aquateam) har gjennomført en miljørisikovurdering av stoffene rotenon og piperonylbutoksid. Rotenonet ble brukt for å fjerne lakseparasitten Gyrodactylus salaris.

Prøvetaking av vann, sedimenter og biologisk materiale

Forslaget omfatter en sone nord og sør for Revtangen og en annen utenfor Ogna i Hå. Den førstnevnte dekker blant annet sjøarealene utenfor Orrestranda, der Horpestad har mange under-vannstokt i den undersjøiske skogen å se tilbake på.

Horpestad mener Miljøvern-departementet bør legge vekt på føre var-prinsippet i striden med Fiskeridepartementet og tarenæringen om de foreslåtte vernesonene i sjøen utenfor Jærkysten.

viser ifølge Direktoratet for naturforvaltning at konsentrasjonen av rotenon og piperonylbutoksid i vannet ble raskt redusert etter behandlingen, og ingenting tyder på at disse stoffene er akkumulert i biologisk materiale.

Nyreskader av hvalprodukter

Laboratorierotter som har spist japanske produkter av hval, kan utvikle skader på grunn av høye doser kvikksølv, melder avisa Japan Times.

Symptomene på skader i en laboratoriestudie var diaré og langsom motorikk, og høye doser kvikksølv ble gjenfunnet i dyrenes nyrer.

Resultatene fra rottestudien kan ifølge forskere fra universitetene i Hokkaido og Fukuoka overføres til mennesker som spiser samme type mat. Produktene som rottene ble foret med, kom fra kokt hvallever og andre organer fra hvaler og delfiner. De samme produktene kan du kjøpe i Tokyo og Wakayama - og på internett.

I fjor fant forskere kvikksølv-doser på 5000 ganger akseptabelt nivå i organer fra hval.

Prevensjonsmidler med kraftig ringvirkning

Prevensjonsringen erstatter p-pillen. Når ringen er brukt, og den blir spytt ned i do, kan den forgifte 24 millioner liter vann. Legemiddelet er nylig godkjent i Norge, og selges i tusenvis.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & miljø Bulletin

Nye prevensjonsmidler for kvinner kan gi alvorlige miljøeffekter. Ikke på kvinnene riktignok, men på fisk og andre organismer i vann. Miljøeffektene er knyttet til prevensjonsmiddelet EVRA som er et såkalt prevensjonsplaster og Nuvaring som er en prevensjonsring til å sette inn i underlivet. Miljøfaren oppstår når prevensjonsmiddelet ikke kastes på forsvarlig måte etter at det er brukt.

På grunn av miljørisikoen har det svenske Lakemedelsverket forsøkt å stoppe prevensjonsmidlene, bare for å oppleve at man har lite å stille opp med når et legemiddelmiddel er såkalt sentralt godkjent av EU.

Som en følge av dette har svenske myndigheter nå gått ut med en advarsel om miljøfarene ved bruk av legemidlene. Statens legemiddelverk i Norge kan heller ikke stoppe legemidlene, selv om de skulle vise seg å ha alvorlige miljøkonsekvenser.

Når legemidlene er godkjent gjennom sentral prosedyre, er det lite vi kan gjøre i ettertid, sier Eva Skovlund i Statens legemiddelverk.

Ifølge Skovlund har to av medlemslandene utredet effekt og sikkerhet, og deretter godkjent legemidlene for bruk i EU, Norge og Island. Denne ordningen har Norge vært med i siden 2000. At ikke miljøeffektene har blitt tillagt vekt, skyldes at utelukkende nytte og risiko

for pasienten vurderes når legemidler godkjennes.

— Dessuten representerer faktisk dette tilfellet noe helt nytt. Det er jo unormalt at mesteparten av legemiddelet kastes, sier Skovlund

KJENT FRA OSLOFJORDEN

Ifølge de svenske myndighetene er prevensjonsmiddelet Nuvaring, som også blir brukt av stadig flere norske kvinner, mest miljøskadelig. Legemiddelet, som er reseptpliktig, virker på samme måte som p-piller, men består i motsetning til pillen, av en ring som settes på plass i skjeden.

Ringene gir pasienten en lav og stabil hormontilførsel som skal forhindre graviditet. Etter en ukes bruk tas ringen ut og pasienten setter inn en ny. Det er da problemene kan oppstå, ettersom den brukte ringen stadig inneholder så mye sterke, østrogenliknende stoffer at en ring kan forurense 24 millioner liter vann. Prevensjonsplasteret EVRA, som også er godkjent i Norge, forurenses også, men i mindre grad. Forurenset vann vil kunne forårsake feminisering og andre kjønnsforstyrrelser hos fisk. Fra før er det kjent at slike skader oppstår hos fisk som lever i nærheten av kommunale renseanlegg. I Norge er slike skader påvist hos en rekke arter, og i Oslofjorden er kjønnsforstyrrelser blant annet påvist hos ørret.

— Det gir grunn til å hevde at utslipp fra Nuvaring ikke representerer noen miljørisiko eller mulighet for helseskade, selv i et verstefallstilfelle, sier han.

Disse påstandene står i kontrast til hvordan Sverige oppfatter farene ved Nuvaring. Lakemedelsverket opplyser at det er absolutt forbudt å spyle slike prevensjonsmidler ned i toalettet. De skal heller ikke kastes i vanlig søppel, men behandles som brennbart avfall, eller le- veres inn til apotek.

Statens institutt for folkehelse opplyser at man ikke har statistikk på hvor mye Nuvaring som selges fordi legemiddelet er lansert såpass nylig. Men mye tyder på at p-ringen, som har slått godt an også i USA, kan bli en suksess i Norge. Bare fire måneder etter lanseringen ved årsskiftet, kunne Organon melde om at 12 600 ringer var solgt til norske apotek

INGEN ADVARSLER I NORGE

Ifølge produsenten Organon kan brukte ringer legges i en vanlig søppelbeholder som ikke kan nås av barn.

— Vi er kjent med problematikken, det vil si at legemiddelet ikke skal spyles ned i toalettet, og vi understreker dette overfor våre legemiddelkon-sulenter. I tillegg står det i pakningsvedlegget, sier produktsjef Sveinung Bakke hos Organon.

Ifølge Bakke finnes det utredninger som viser at avfallsstoffene i i Nuvaring brytes ned til inaktive substanser i et miljø med naturlig bakteriefloora.

— Det gir grunn til å hevde at utslipp fra Nuvaring ikke representerer noen miljørisiko eller mulighet for helseskade, selv i et verstefallstilfelle, sier han.

Disse påstandene står i kontrast til hvordan Sverige oppfatter farene ved Nuvaring. Lakemedelsverket opplyser at det er absolutt forbudt å spyle slike prevensjonsmidler ned i toalettet. De skal heller ikke kastes i vanlig søppel, men behandles som brennbart avfall, eller le- veres inn til apotek.

Statens institutt for folkehelse opplyser at man ikke har statistikk på hvor mye Nuvaring som selges fordi legemiddelet er lansert såpass nylig. Men mye tyder på at p-ringen, som har slått godt an også i USA, kan bli en suksess i Norge. Bare fire måneder etter lanseringen ved årsskiftet, kunne Organon melde om at 12 600 ringer var solgt til norske apotek

fakta

Kjønnsforstyrrelser

• Hormonhermere er naturlige eller syntetiske kjemiske forbindelser som har evnen til å påvirke hormonsystemet hos mennesker og dyr.

• De siste årene er det blitt publisert en rekke vitenskapelige arbeider som viser at både mennesker og dyr kan være under påvirkning av slike stoffer. Fisk, isbjørn, alligatorer og snegler er eksempler på dyrearter som har fått kjønnsforstyrrelser som en følge av homonhermere.

• Allerede i 1996 kom den første rapporten som viste at ørret fikk kjønnsforstyrrelser av vann fra Oslofjorden. Blant annet fant man eggceller blandet sammen med sædceller i hannfiskens testikler.

notiser

Scooterkriminelle skal tas

Sein påske betyr at dyrelivet er ekstra sårbart for scooterkjøring. Men onkel politi vil være på plass.

Påskan står for døren, og utenfor flere og flere av hyttedørene står det etter hvert en snøscooter. Ofte ulovlig. Politiet vil i samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO) øke kontrollen med ulovlig snøscooterkjøring denne påskan. Problemet for myndighetene er at praksisen med dispensasjoner er forskjellig fra kommune til kommune, i tillegg til at ulovlig kjøring har blitt akseptert og i tillegg har fått en viss status på bygdene, ifølge Direktoratet for naturforvaltning.

TO KJØRT NED

Resultatet er at lovens håndhe-

vere har en ikke helt ufarlig jobb. Nylig ble to kontrollører fra SNO kjørt ned under kontroll av snøscooterløyver, én i Bø i Telemark og én på Sørlandet. Begge tilfellene er anmeldt, men bare én person er siktet så langt. Rådgiver Jostein Sandvik i SNO er bekymret over den nye MC-liknende kriminaliteten som er adoptert av snøscootertilhengerne.

— Det er svært alvorlig og vi møter dette med flere kontroller og strenge straffer, sier han.

Scooter-kriminelle har så langt fått alt fra fengsel og bøter til inndragelse av kjøretøy og

JENS P. TOLDNÆS
Natur & miljø Bulletin

førerkort

— Vi vet at fradømmelse av jaktrett er et svært effektivt virkemiddel mot ulovlig jakt. Derfor mener vi også at førerkortbeslag og eventuelt beslagleggelse av kjøretøy høyst sannsynlig er mer effektivt enn bøter når det gjelder å stoppe ulovlig kjøring, sier han.

STILLHET, ØRN OG REIN

Det er to hovedgrunner til at Norge har sin relativt strenge Lov om motorferdsel i utmark:

Hensyn til faunaen og til friluftslivet. Tidligere undersøkelser viser at stillhet i naturen er den sterkeste etterspurte verdien norsk villmark stadig har å by på. En verdi som er helt uforenlig med bruk av snøscootere. Når det gjelder dyrelivet, er det mange arter som er spesielt sårbare for motorferdsel, for eksempel villrein og kongeørn.

— Den sene påskan betyr at kongeørnen er ekstra sårbar for snøscootere i år. Scooterne gjør at folk kommer til i områder der de normalt ikke ville vært, og det skal bare én scooter til for at ørnen forlater reiret og muligens ikke kommer tilbake. Da er hekkesesongen ødelagt, sier Sandvik.

Rekreasjonsløyper møter motstand

Ifølge en statusrapport om motorferdsel i villmark, viser grunneiere i flere kommuner sterk motstand mot etablering av rekreasjonsløyper på eiendommene sine.

TONÉ MIKALSEN
Natur & miljø Bulletin

Høsten 2000 inviterte Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning åtte kommuner til å være med på en forsøksordning for å prøve ut nye måter å praktisere motorferdselsloven på. Forsøksperioden varer fram til neste høst, og Norsk institutt for naturforskning har fått i opp-

drag å evaluere forsøket. Så langt viser deres statusrapport at grunneierne har en viktig posisjon i forvaltningen gjennom sin rett i å begrense eller forby kjøring på egen eiendom.

— For eksempel har det vist seg vanskelig å lage tursti på tre kilometer når 200 grunneiere skal kontaktes. I flere kommuner fungerer dermed grunneiere som premissleverandører for hvorvidt en skal etablere løy-

per uten nytteformål, slik forsøket gir rom for, og i flere kommuner motsetter grunneierne seg rekreasjonsløyper på det sterkeste. Men det finnes også eksempler på det motsatte. I Hattfjelldal og Fauske har samarbeidet gått greit, sier Margrete Skår fra Norsk institutt for naturforskning.

Ifølge rapporten har snøscooterklubbene inntatt en pådriverrolle i flere av forsøks-

kommune - og har vært den interessegruppen som klarest har vist engasjement for forsøket. De har kommet med forslag til kjøretraseer i en tidlig fase av planarbeidet. Det er for øvrig stor forskjell mellom kommunene når det gjelder hvor langt de er kommet i prosessen og med å utvikle og praktisere sin egen motorferdselsplan.

— Bare halvparten av kommunene er kommet i gang, og sett fra et evalueringssynspunkt skulle vi selvfølgelig ønske at vi fikk erfaringer fra flere av kommunene over flere sesonger, sier Skår.

Krigen i Irak:

Akutt og kronisk miljøkatastrofe

Krigen i Irak er allerede i ferd med å få uendelig store konsekvenser for miljøet i landet. Sammenbrudd i vannforsyning og sanitæranlegg. Alvorlig luftforurensning etter branner. Truede fugler og naturressurser. Utfordringene er mange.

JORUNN GRAN
Natur & miljø Bulletin

Det er meldt om akutt mangel på drikkevann enkelte steder i Irak som følge av massiv bombing, og kloakksystemene skal være brutt sammen. Talsmann og britisk generalmajor Albert Whitley beskrev tidligere denne uka elva Tigris som en eneste kloakk.

Giftig røyk fra brennende sør-irakske oljebrønner og branner etter bombetokter i Bagdad, er betegnet som de tydeligste bevisene så langt på at den pågående konflikten kommer til å skade Iraks miljø. FNs miljøprogram UNEP framhever at miljøet som nå rammes, allere-

de i utgangspunktet var på smerte-grensen.

— Den svarte røyken vi kan se på tv og på satelittbilder inneholder farlige kjemikalier som kan føre til akutt skade på mennesker, spesielt gjelder dette barn med luftveisprioblemer, sier direktør Klaus Töpfer i UNEP.

— Nå er det viktig å måle luftkvaliteten i de rammede områdene så raskt som mulig. Og selv om oljebrannene sør i Irak foreløpig er mye mindre enn dem vi så i 1991, er disse brannene også en mulig fare for helse og miljø.

GIJØDSEL I VANNET

UNEP følger også innholdet av næringsstoffer i vannet i Irak.

Det forhøyede innholdet av slike stoffer tyder på at gjødsel nå følger vannveiene. Også avfall fra det uvanlig store antallet med skip i området vil føre til økt algeoppblomstring. Slik oppblomstring i grunnere områder har nylig vist seg å føre til stor fiskedød i Kuwait-bukta.

Muligheten for at krigføringen skal ramme kjemisk industri eller lagerbygninger som inneholder kjemikalier eller farlig avfall, er også tilstede ifølge UNEP.

UNEP-direktøren gjør det klart at det er viktig for Iraks framtid at viktige miljøhensyn blir innlemmet i et framtidig gjenoppbyggingsprogram i landet.

MANGLER LOVVERK

Og gjenoppbyggingen kan møte motstand i det lokale lovverket. For koalisjonsstyrkene bomber nå et land der dyr og landskap ikke er beskyttet av lovverk. Ingen lovgivning sørger for vern av leveområder og økosystemer i dette landet, og regjeringen er ikke kjent for å legge vekt på naturvern. De få bestemmelsene som regulerer slikt vern i landet, dreier seg stort sett om jakt og fiske. Skogloven, lov om dyreliv og jaktlovene ser ifølge FNs miljøprogram UNEP bare ut til å eksistere på papiret og har aldri vært håndhevet.

Skulle være fugleparadis

Irak har tørt klima, men enkelte steder også store våtmarksområder som får vann fra elvene Eufrat og Tigris. Disse områdene er viktige både for folk og dyr. Spesielt er trekkfugl som flyr mellom Øst-Europa og Afrika avhengige av å kunne hvile og spise i våtmarksområdene i Irak.

Birdlife International har utpekt 42 såkalt viktige fugleområder (IBA) i landet, områdene dekker et areal på om lag 35 000 kvadrat (8 prosent av landet).

Nå også i blått

Usannsynlig sier du? Dessverre er sannheten ikke langt unna. Flere av de helt vanlige produktene i din helt vanlige butikk er full av kunstige fargestoffer og tilsetninger. Verst av alt, du vet ikke hvilke! Magasinet Ren Mat vet, og vi deler gjerne vår kunnskap med deg slik at du kan være tryggere.

Få Ren Mat i posten for kun kr

99,-

resten av 2003. Se www.ren-mat.no eller ring 55 300 450.

ren mat

MAGASIN FOR ØKOLOGI, MAT OG MILJØ

Vil hoppe over utredning

Da utbygger Olav Elvenes la fram planer om turistanlegg midt i vakker natur i Leirpollen i Nordland, påpekte Fylkesmannen at reguleringsplanene var i strid med nasjonal arealpolitikk. Nå kan utbyggingen komme til å skje uten konsekvensutredning.

JORUNN GRAN
Natur & miljø Bulletin

Det planlagte turistanlegget i Sætran og Leirpollen i Elfjord vil ha 50 sengeplasser, kaianlegg, noen kilometer bilvei og 66 hytte-tomter i strandsonen.

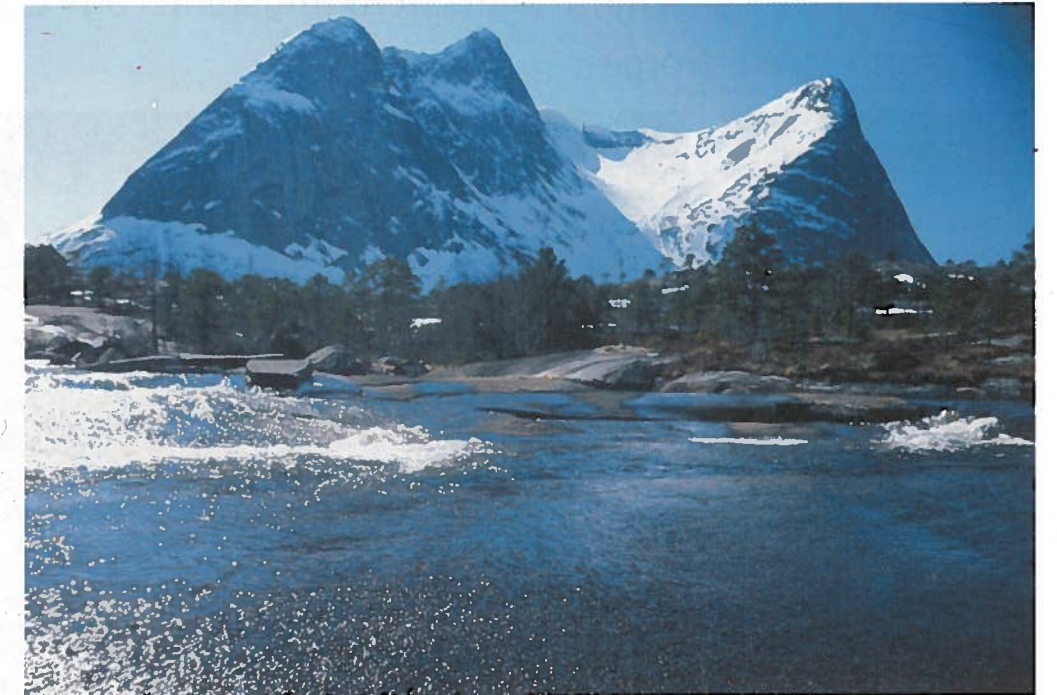
Fylkesmannen i Nordland og reindriftsforvaltningen leverte innsigelser til reguleringsplanen, og Fylkesmannen påpekte at alternative lokaliseringer måtte vurderes.

“Uten at det foreligger noen helhetlig vurdering som grunnlag, legges det i den foreliggende planen opp til relativt store inngrep i et område som fremstår som opprinnelig og tilnærmet urørt, med store landskapsmessige kvaliteter og verdier for friluftsliv og naturopplevelser for befolkningen i regionen”, sa Fylkesmannen i sin innsigelse.

PÅ GLID MOT GODKJENNING

Nå er imidlertid Fylkesmannen ifølge Naturvernforbundet i Nordland og interesseorganisasjonen Sætran og Leirpollens Venner på glid i retning av å oppheve innsigelsen sin - uten samtidig å kreve konsekvensutredning. Og uten at alternative steder for utbyggingen er vurdert.

— Kostnadsgrensen som avgjør om det kreves konsekvensutredning før utbyggingen, er på 50 millioner kroner. Utbygger har lagt fram et kostnadsoverslag på 47 millioner. Dette har Naturvernforbundet i Nordland påpekt flere ganger ved, sier sier Jon Sommerseth i Sætran og Leirpollens Venner.

— For eksempel finner vi det merkelig at et hotellanlegg med 50 senger er beregnet til å koste bare 8 millioner kroner. Det er derfor meget kritikkverdig at Ballangen kommune godtar utbyggers kostnadsoverslag.

KJENT NATUROMRÅDE

Ballangen kommune har ifølge interesseorganisasjonen mot utbygging arbeidet hardt mot Fylkesmannen for å få utbyggingsplanen godkjent, og nå kan Fylkesmannens betingelse for godkjenning være at kommunen lager en arealplan som ivaretar andre kyst- og strandområder.

— Utbyggingsplanene truer et kjent naturområde i Nordland og Norge. En opphevelse av innsigelsen vil være et knefall for Fylkesmannen - og i strid med

norsk areal- og friluftspolitikk, sier Sommerseth i Sætran og Leirpollens Venner.

BER BRENDE GRIPE INN

Naturvernforbundet i Nordland og Sætran og Leirpollens Venner krever forslag til konsekvensutredning, alternativ plassering og markedsundersøkelser med tanke på å vurdere om det planlagte anlegget vil bli lønnsomt i drift. Sammen har organisasjonene nå henvendt seg til miljøvernstatsråd Brende og bedt statsråden foreta tiltak som er nødvendig for å forhindre at unik og verdifull natur ikke går tapt.

“En eventuell utbygging er i strid med nasjonal arealpolitikk og truer rødlistearter og verneverdige naturområder” heter det i brevet. Naturvernerne setter sin

lit til at Brende griper inn hvis Fylkesmannen trekker tilbake sin innsigelse.

MØTER FYLKESMANNEN

8. april møter Sætran og Leirpollens Venner sammen med Norges Naturvernforbund Fylkesmannen i Nordland.

— Målet vårt er å legge fram nye argumenter mot utbygging, og vi er spent på å høre Fylkesmannens begrunnelse for eventuelt å skulle trekke tilbake innsigelsen mot utbygging, sier Jon Sommerseth.

www.iris-salten.no

— Miljøvern må være et hovedmål i EU

WWF starter nå en kampanje for å sikre at miljøvern får høy prioritet i EU også etter utvidelsen til 25 land. — Bare EU har tyngde til å stå imot alliansen mellom rike utviklingsland og USA, sier Rasmus Hansson i WWF Norge.

TONE MIKALSEN
Natur & miljø Bulletin

Et utkast til en fellestraktat for et nytt EU er nå lagt fram. I forslaget er ikke lenger miljø et hovedmål. Forslaget skal etter planen legges fram for Europa-rådet i juni 2003 og vedtas på en regjeringskonferanse i 2004. I dagens EU-traktat er et "høyt nivå av miljøvern" et av hovedmålene for EU allerede i artikkel 2. I det nye forslaget står de 16 første artiklene helt uten referanse til miljøvern. I tillegg er definisjonen av "bærekraftig utvikling" endret fra å inkludere miljøstatus til bare å være basert på sosio-økonomiske mål. WWF har gått sammen med de åtte største miljøorganisasjonene i EU-området, og arbeider for få miljømål tilbake inn i den nye EU-traktaten.

— Det blir et dramatisk tilbakeskritt hvis det utvidede EU skal bygges på en traktat uten miljømål, sier generalsekretær Rasmus Hansson i WWF Norge. (foto: Arne B. Hånes)

I dag er EU på viktige områder en drivkraft og banebryter i europeisk og internasjonalt miljøarbeid.

— I flere internasjonale prosesser som er avgjørende for jordas miljø, er EU de eneste som har tyngde til å fremme miljø når USA sammen med Australia, Brasil, Kina og oljeproduiserende land gjør sitt beste for å sette miljøutviklingen i revers, sier Hansson.

— Det blir et dramatisk tilbakeskritt hvis det utvidede EU skal bygges på en traktat uten miljømål, sier generalsekretær Rasmus Hansson i WWF Norge. (foto: Arne B. Hånes)

— BARE EU HAR TYNGDE

— Til nå er det bare EU som har hatt tyngde og en viss vilje til å stå imot den uheldige alliansen mellom USA og rike, såkalte utviklingslandene som bruker fattige utviklingsland som gisler.

Hansson viser til G77-gruppen som består av land med relativt store økonomiske sprik. Kina er for eksempel mye sterkere og rikere enn land som Zambia og Chad.

— Disse landene har i virkeligheten få felles interesser. De rike landene i G77-gruppen er

delvis industrialiserte og har oljeresurser. De vil ikke ha kostbare miljøregler, noe de fattige og maktesløse kan få fordel av, mener Hansson.

DÅRLIG BLANDING

Ifølge Hansson argumenterer de mektigste utviklingslandene overfor vesten med at de er fattige og må få spesialbehandling.

— De tvinger hele G77 til å stå sammen om en politikk som tjener dem selv best. I Johannesburg stemte de imot alle miljøtiltak. Dermed utgjør de en mek-

tig 77-lands blokk og får det som de vil. Særlig når USA ut fra sine interesser heller ikke vil ha miljøtiltak.

Han tilføyer at de virkelig fattige landene aldri kommer til orde og blir bare brukt som gisler for å fremme de stores interesser.

— Sammen med en EU-traktat uten miljømål, blir dette en meget dårlig blanding. Da har vi ingen som kan stå i mot, sier Hansson.

Mindre utslipp – oftere søl

Statoil reduserte de totale utslippene sine i fjor, blant annet takket være mindre faking av overskuddsgass.

TONE MIKALSEN
Natur & miljø Bulletin

Statoil-konsernets totale utslipp av karbondioksid (CO₂) fra Statoil-opererte anlegg ble redusert fra 9,2 i 2001 til 8,9 millioner tonn i 2002. Dette til tross for at Statoil har økt sin produksjon av olje og gass med sju prosent. Ifølge miljøregnskapet, har konsernet redusert utslippene av CO₂ per produserte enhet med nær 12 prosent, fra 41 kilo per kubikkmeter oljeekvivalenter til 36 kilo. Til sammenlikning slipper verdens oljeindustri ut om lag 130 kilo CO₂ i gjennomsnitt per produsert enhet, ifølge Den internasjonale sammenslutningen av olje- og gassprodusenter.

Også utslippene av nitrogenoksid (Nox) er gått ned hos Statoil - fra 29.500 tonn til 26.400 tonn.

— Det er positivt at både CO₂- og Nox-utslippene har gått ned. Vårt langsiktige mål er å redusere klimagassutslippene med 1,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2010. Vi har nådd nærmere 20 prosent av dette sier overingeniør Jane Nilsen Aalhus i Statoil.

MER OLJESØL

Statoil er mindre fornøyd med at antall tilfeller av oljesøl er gått opp fra 414 til 432 hendelser, spesielt med tanke på Statoils overordnede mål om nullutslipp, og den positive trenden med nedgang over en femårsperiode.

— Vi har dessverre hatt en del mindre oljesøl på bensinstasjoner i forbindelse med distribusjon, men for sokkelvirksomheten er antall oljesøl redusert, sier Aalhus.

Mengden olje som er sluppet ut i forbindelse med oljesøl er

Dette til tross for at Statoil har økt sin produksjon av olje og gass med sju prosent. Ifølge miljøregnskapet, har konsernet redusert utslippene av CO₂ per produserte enhet med nær 14 prosent. (Foto: Øyvind Hagen)

imidlertid redusert fra 246 kubikkmeter til 200 kubikkmeter det siste regnskapsåret.

UTSLIPP AV KJEMIKALIER

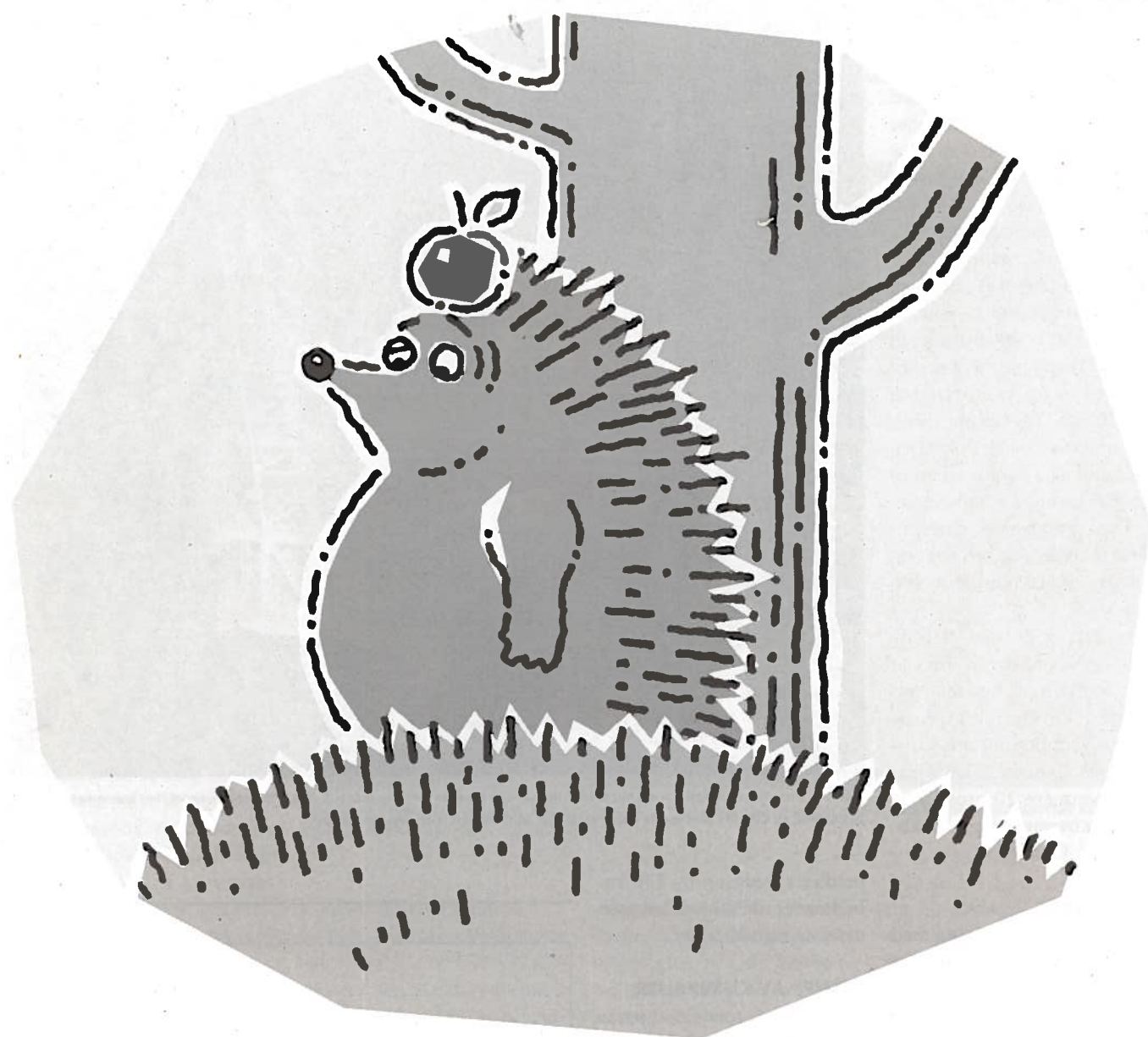
Også Statoils totale utslipp av kjemikalier på norsk sokkel er redusert med vel 20 prosent, fra 79.681 tonn i 2001 til 63.162 tonn i 2002, blant annet på grunn av lavere boreaktivitet.

— Mulige miljøfarlige kjemikalier utgjør 0,6 prosent, og det arbeides med utfasing av disse, sier Aalhus.

 postkom
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund

I Fagpressen treffer du bare de du ønsker å treffe

Treff fagpressen i fagpressekatalogen.
Fagpressekatalogen er gratis. Be om å få den tilsendt.

fagpressen[®]

NORGES MEST TREFFSIKRE MEDIEKANAL

Telefon: 24 14 61 00. Internett: www.fagpressen.no

NYTT
OM
KLIMA

— Vi må lære oss karbonfattig livsstil

Energipolitikken må legges om - og det haster, er meldingen fra FNs klimapanel.

Joke Waller-Hunter i FNs klimapanel (UNFCCC) mener at vi må innarbeide en livsstil som krever mindre karbon - både når det gjelder personlige behov, transport og teknikk. Dermed trenger vi å endre infrastrukturen i industrialiserte land, og utviklingslandene må velge

et bærekraftig utviklingsmønster.

Waller-Hunter understreket under markeringen av Verdens meteorologidag i Geneve at klimaendringer ikke er noe som kan snus over natta.

— Virkningene av dagens klimagassutslipp merker vi først om flere

tiår, det tar tid å fjerne CO₂ fra atmosfæren og det tar tid å varme opp verdenshavene. Samtidig vil vi se at dagens utslippskutt vil bruke lang tid på å begrense klimaforandringene.

Planter og dyr merker klimaendringene

Professor Godwin O.P. Obasi i World Meteorological Organization (WMO) påpeker at endringene i flora og fauna er den mest påfallende virkningen av den globale oppvarmingen.

Ifølge Obasi er vekstsesongen økt med 11 dager på nordlige halvkule siden tidlig på 60-tallet. I tillegg ser man at enkelte planter nå vokser høyere til fjells i Alpene, fugler legger eggene sine tidligere og sommerfugler lever lengre nordover. Også i Sørishavet merker man forandringer. Planter stortrives også på de sørligste øyene og på den an-

tarktiske halvøya.

WMO påpeker at det er mulig å knytte endringene i plante- og dyrelivet til klimaendringer takket være ny vitenskap og teknologi. Systematiske studier av verdens klima startet allerede i 1929, med opprettelsen av Commission for Climatology. Siden 50-årene har utviklingen av radarer, satellitter og

datamaskiner bidratt til mer grundig overvåking av prosesser i atmosfæren.

Funn på 60- og 70-tallet bidro til at WMO i 1976 kom med sin første uttalelse om de mulige virkningene av klimagasser på framtidens klima.

— Trenger europeisk eksportråd for grønn energi

Grønne energiprodusenter vil ha hjelp til å unngå at Europa mister den ledende posisjonen i blant annet vindmølleteknologien. Milliardmarkeder står på spill.

European Renewable Energy Council (EREC) mener Europa trenger et rådgivende organ som kan bidra til økt eksport av grønn energi. På verdensbasis er det fornybare energimarkedet forventet å vokse med 27 prosent innen 2009, og 34 prosent mellom 2010 og 2020, ifølge nyhetstjenesten Edie.net. EREC ber

nå Europakommisjonen om hjelp til å finansiere et eksportråd for fornybar energi, slik at 17 milliarder årlige euroer kan bli sikret.

Kostnadene ved produksjon av grønn energi er redusert, takket være europeiske teknologiske framskritt på området. For eksempel koster vindmølleenergi nå bare en

femtedel av hva den gjorde for 20 år siden. Likevel mener produsentene at de trenger hjelp for å bli i stand til å konkurrere i de internasjonale markedene. Dette skyldes blant annet at det er snakk om små, grønne leverandører her.

kalenderen

4. APRIL

Hvordan nå ungdom med et godt friluftstilbud?

Sted: Oslo, Norges Røde Kors-konferansesenter

Arr: Den Norske Turistforeningen
Tlf: 22 82 28 00

7. - 8. APRIL

Miljø som rettesnor for energipolitikken

Sted: Oslo, Norges Røde Kors konferansesenter

Arr: Samarbeidsrådet for naturvernssaker, Den Norske Turistforeningen, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger og Fiskerforbund, WWF-Norge.
jan.olav.nybo@turistforeningen.no

26.-27. MAI

Miljøfyrtårn-dagene 2003

Sted: Drammen

Arr: Lier kommune og Drammen kommune
www.miljofyrtarn.no

redaksjon

REDAKTØR:

Jorunn Gran | Tlf. 22 40 24 25

REDAKSJON:

Jens Petter Toldnæs | Tlf. 22 40 24 23
Tone Mikalsen | Tlf. 22 40 24 24

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00 | faks 22 40 24 10
Mail: redaksjonen@naturvern.no

ABONNEMENT: 280 pr. år (privat) 600 pr. år (bedrifter)
ANNONSER: HS Partner, tlf. 62 94 64 00, faks 62 94 64 05

UTGIVER: Norges Naturvernforbund
www.naturvern.no
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 26. april

Deilige, skumle stråler

Det er snart påske — og tid for å heie på ozonlaget igjen. Men sein påske fører til at du må være ekstra påpasselig.

JENS PETTER TOLDNÆS

Natur & miljø Bulletin

— UV-strålingen i påsken kan variere med 40 prosent fra den ene dagen til den andre. Derfor vet vi ikke i detalj hva slags forhold vi får på forhånd. En ting er imidlertid sikkert: Den seine påsken gjør at vi må passe oss mer en vanlig når vi suger til oss de etterlengtede strålene, sier informasjonssjef Geir Endregård i Norsk institutt for Luftforskning (NILU)

STRÅLINGSSTYRKE

Forskerne ved NILU deler solstrålingen inn i en såkalt UV-indeks, hvor 6 er sterk, 4-6 er middels, mens under 4 er betegnet som lav

Selv om verdier på 3 og 4 betegnes som "lave", kan ubeskyttet hud lett bli solbrent. Det er like kraftig stråling som ved strålende sol klokken 1600 om sommeren her i Norge.

Det som avgjør hvor sterk UV-strålingen blir, er flere faktorer. Foruten tykkelsen på ozonlaget, påvirkes UV-strålingen av følgende faktorer:

Skyer: Et tynt skydekke demper UV-strålingen ubetydelig. Et tykt skydekke derimot, kan dempe UV-strålingen med opptil 50

UV-strålingen i påsken kan variere med 40 prosent fra den ene dagen til den andre. Kirsti Johansen er alltid føre var og bruker som regel solfaktor 15.
(Foto: Tone Mikalsen)

prosent. I delvis skyet vær kan refleksjon fra skyer gi et UV-nivå som er høyere enn klarværsnivået.

Solhøyde: Desto høyere sol, jo sterkere UV-stråling. Dette betyr at UV-nivået vil variere sterkt med tiden på dagen, årstidene og med breddegraden.

Snø: Ren nysnø reflekterer opp til 90 prosent av UV-strålene. Eldre snø reflekterer mindre.

Det betyr at ved klarvær i påsken, nysnø og ved sen påske kan påskesola bli like sterk som midt på sommeren ved havet. Og da vet alle at det er lett å bli solbrent.

“SIM mener at brannen skyldes at brannfarlig avfall på ulovlig vis har selvantent”

HAUGESUNDS AVIS ETTER BRANN I SØPPELDEPONI.